

A Pécsi Ítéltábla dr. Pusztai Ildikó ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve** (I.rendű felperes címe) I. rendű és **II.rendű felperes neve** (címe) II. rendű felpereseknek - P.L.-né (címe) hozzátartozó által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen szerződés semmisségének megállapítása iránt indított perében a Megyei Bíróság 2012. május hó 31. napján keltszámú ítélete ellen a felperesek részéről 5. és 6 sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a felperesek által - a 2000. május hó 10. napján megkötött kölcsönszerződés, és a 2011. február 17. napján kelt adásvételi szerződés semmisségének megállapítása, másodlagosan az adásvételi szerződés teljesítése iránt - előterjesztett keresetet elutasította. Megállapította, hogy a 2000. május hó 10. napján létrejött kölcsönszerződés alapján az alperes 14.000.000,- forint kölcsönt nyújtott felpereseknek 4 havi időtartamra, havi 1.400.000,- forint kamat kikötése mellett. Álláspontja szerinti a szerződés - az abban kikötött kamat - nem ütközik jó erkölcsbe, mivel felperesek nem kényszerhelyzetben, hanem komoly mérlegelést követően, üzleti haszonszerzés céljából döntöttek a kölcsön felvételéről, úgy ítélték meg, hogy havi 10 % kamat mellett is megtérül a befektetés. Utalt arra, hogy az alperest is az üzleti haszonszerzés motiválta, és számára is nagy kockázatot jelentett a szerződés. Kifejtette, hogy a magasabb kamat kikötése nem tisztességtelen, ha az rövid futamidőre történik. Megállapította, hogy az adásvételi szerződés sem ütközik a felperesek által megjelölt okból jóerkölcsbe, mivel jogszabály nem zárja ki, hogy a kölcsönszerződés biztosítésként a felek adásvételi szerződést kössenek, és önmagában a kölcsönösszeg vételárként feltüntetése sem eredményez érvénytelenséget. Álláspontja szerint a szerződések nem ütköznek a Hpt. 3. § (1) bekezdés b) pontjába sem, mivel az alperes magatartása nem minősül jogosulatlan pénzügyi tevékenységnek. A rövid futamidőre, és a kölcsön nagy kockázatára hivatkozással alaptalannak találta az ügyleti kamat mérséklése iránt előtejesített

kérelmet is. Az adásvételi szerződés teljesítésére irányuló keresetet - az alperes elévülési kifogását elutasítva - érdemben vizsgálta, és megállapította, hogy az alperes a felperesek kölcsönszerződésből eredő tartozása beszámításával 9.085.000,- forint hátralékos vételár fizetési kötelezettségének nem tett eleget. Kifejtette azonban, hogy az alperesek a felperes által kölcsönadott pénzt - a már teljesített vételárrészt - ingyenesen használják, ezért az általuk reálisnak tartott évi 20 % mértékű kamat, valamint a szerződéskötéskor már levont összegek figyelembevételével az alperes a vételárat kiegyenlítette.

Az ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, fellebbezésükben az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a keresetnek helyt adó döntés meghozatalát, elsődlegesen az érvénytelenség megállapítását kérték hivatkozással arra, hogy a szerződés megkötésekor nem volt mérlegelési lehetőségük, eladósodott helyzetben voltak, az üzleti haszonszerzés fel sem merült. Álláspontjuk szerint az értékes ingatlanfedezet folytán az alperesnek a kölcsönnyújtás nem jelentett kockázatot, és a kikötött kamat tisztességtelen, jóerkölcsbe ütköző. Kifejtették, hogy az alperes több alkalommal, üzletszerűen nyújtott kölcsönt, jogszabályba ütköző tevékenységet folytatott. Hivatkoztak arra, hogy alperes az ingatlan tulajdonjogát 2001. évben megszerezte, ezért a teljesített vételárrész után kamat nem illeti meg, vételárral azonban tartozik. Másodlagosan kérték, hogy a másodfokú bíróság az érvénytelenségi ok kiküszöbölésével 15.238.577,- forint vételár megfizetésére kötelezze az alperest.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A fellebbezés nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a megállapított tényállásból helyes jogkövetkeztetést vont le a kölcsönszerződés és az adásvételi szerződés semmissége iránt előterjesztett kereset tekintetében, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által e körben kifejtett jogi indokokkal egyetért.

Felperesek a 14.000.000,- forint összegű kölcsönt rövid futamidőre - 4 hónapi időtartamra - üzleti vállalkozás céljára vették fel, személyes előadásuk szerint kamionos vállalkozást kívántak indítani, eladósodott helyzetükből vállalkozás révén kívántak kilépni (Megyei Bíróság számú jegyzőkönyv,..... szám alatt csatolt feljelentés, Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályabü. iratok 282. oldal). A szerződés megkötését maguk kezdeményezték, módjuk és lehetőségük volt a kölcsönszerződés feltételeinek - így a 10 % mértékű kamat kikötésnek - mérlegelésére is. A szerződéskötés körülményeire tekintettel a szerződés által elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege, a szerződés tárgya nem sérti nyilvánvalóan az általánosan elfogadott erkölcsi normákat vagy szokásokat. Utal a másodfokú bíróság arra, hogy az EBH.2007/1602. szám alatt közzétett Elvi Bírósági Határozat, a rövid időre kölcsönadott összegnél a magasabb - havi 10 % mértékű - kamat kikötést nem tekintette tisztességtelennek.

Egyetért a másodfokú bíróság azzal is, hogy a kikötött kamat mérséklése sem indokolt. A kölcsönszerződés megkötése időpontjában hatályos Ptk. 232. § (1) bekezdése szerint a szerződéses kapcsolatokban, ha jogszabály kivételt nem tesz, kamat jár. Magánszemélyek egymás közötti szerződési viszonyában kamat csak kikötés esetében jár, míg a (3) bekezdés szerint a felek által túlzott mértékben megállapított kamatot a bíróság mérsékelheti. A Ptk. 232. § -a az ügyleti kamat mértékének megállapítását ezen időszakban a felekre bízta. A Ptk. 232. § (3) bekezdése nem utal arra, hogy mikor lehet a kamatot túlzott mértékűnek tekinteni, és a mérséklés szempontjait sem határozta meg, ebből következik, hogy a törvény a bíróság belátására bízta, hogy él-e a kamat mérséklésének lehetőségével, és mely körülmények alapján határozza meg a mérséklés mértékét. A Ptk. indokolása szerint nincs olyan általános érvényű iránymutatás, amely meghatározza azokat a feltételeket vagy mértéket, amelyek mellett a bíróság a kikötött kamatmérték túlzott voltát megállapíthatná. Ennek az is az indoka, hogy a szerződéskötést megelőző egyeztetés során elhangzottak, a felek körülményei minden egyes ügyeknél egyedi jellegűek. Ezért a bíróság ilyen igény érvényesítése esetén mindig a konkrét ügylet minden sajátosságának együttes mérlegelésével dönthet a fél által előterjesztett kamat mérséklése iránti igényről.

A konkrét, perbeli ügyletnek a semmisség körében már értékelt sajátosságai a kamat mérséklését nem teszik indokolttá, mivel felpereseknek üzleti célból volt szükségük a kölcsönre, a kamatterhet a jövőre vállalkozásra tekintettel vállalták, bízva abban, hogy az üzleti haszon a kamatot kitermeli. A kölcsön felvétele felperesek gazdasági döntése volt, annak kockázatát, hogy döntésük megalapozatlan volt, maguk viselik.

Egyetért a másodfokú bíróság azzal is, hogy az adásvételi szerződés nem ütközik a jó erkölcsbe. A 2001. február hó 17. napján megkötött adásvételi szerződés célja az alperes vételárfizetési kötelezettségének, és a felperesek kölcsönszerződésből eredő kötelezettségének kölcsönös elszámolása volt. A kötelezettségek beszámítással rendezése nem tisztességtelen, nem ütközik a társadalom általános értékítéletébe. Amennyiben pedig a felek által elérni kívánt cél nem teljesült, a tartozások nem egyenlítik ki egymást, ez nem a szerződés semmisségét eredményezi, hanem a felek elszámolására ad alapot.

Tévesen hivatkoztak a felperesek arra, hogy az alperes jogszabályba ütköző üzletszerű tevékenysége miatt megállapítható a szerződések érvénytelensége. A bírósági gyakorlat szerint (BDT.2007/1643., BDT.2006/155., BH.2002/197. szám alatt közzétett eseti döntések) a más jogágak (pénzügyi, közigazgatási) kötelező szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy pedig a törvény értelmezéséből, az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály - az egyéb, más jogági szankciók mellett - a szerződés érvényességét sem kívánja megengedni. A szerződéskötéskor hatályos, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (Hpt.) értelmében pénzügyi szolgáltatásról

van szó, ha a polgári jogi pénzkötelmek a felek üzletszerű tevékenysége során jönnek létre. Az üzletszerű tevékenység fogalmát a Hpt. 2. számú mellékletének II/22. pontja akként határozza meg, hogy ellenérték fejében nyereség, illetve vagyonszerzés végett az előre egyedileg meg nem határozott ügyletek megkötésére irányuló, rendszeresen folytatott gazdasági tevékenység. A pénzkölcsön üzletszerű nyújtása, mint pénzügyi szolgáltatás a Hpt. 3. § (4) bekezdése értelmében kizárólag engedéllyel végezhető. A szerződés érvényességét illetően annak van érdemi jelentősége, hogy az engedély nem a szerződés - így a kölcsönszerződés - megkötéséhez, hanem a tevékenység üzletszerű folytatásához szükséges, és a felhívott törvény nem rögzíti külön szankcióként az engedély hiányában kötött megállapodás semmisségét.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperesek szerződés teljesítésére, hátralékos vételár megfizetésére irányuló keresete alaptalan, azonban a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság e körben kifejtett jogi indokolásával nem ért egyet, ezért azt mellőzi, és az ítéletet az alábbiak szerint indokolja:

A felperesek adásvételi szerződésből eredő vételár-követelése az adásvételi szerződés megkötésével 2011. február 17. napjával esedékessé vált. Az alperes elévülési kifogására tekintettel az elsőfokú bíróság az elévülés nyugvását, illetve megszakadását állapította meg, mely megállapítással a másodfokú bíróság nem ért egyet.

Az elévülés lényegében a mulasztás folytán éri a károsultat, az elévülés nyugvásának lényege pedig az, hogy a követelés érvényesítésének azokat az akadályait, amelyek nem hozhatók összefüggésbe a károsult magatartásával, ne lehessen az ő terhére róni. Az elévülés nyugvása meghosszabbítja az elévülési időt, és a hatályos jogi szabályozás mellett bekövetkezhet már az elévülési idő alatt, de akkor is, amikor az igény érvényesítés akadálya az elévülés megkezdésének időpontjában már fennállott (BH.2005/104. szám alatt közzétett eseti döntés). A bírói gyakorlat menthető oknak, és az elévülés nyugvására okot adó körülménynek azt tekinti, ha a jogosult az igénye érvényesítéséhez szükséges tényekre vonatkozóan nem rendelkezik ismerettel, nincs birtokában az igényérvényesítéshez szükséges információ.

Felperesek a perben támadott megállapodásukat ismerték, a vételár-követelés iránti per megindításához szükséges információval, tények ismeretével rendelkeztek, részükről az igényérvényesítése iránti per megindításának, vagy annak, hogy az érvénytelenségi perben másodlagosan a vételár megfizetését kérik, nem volt akadálya. Az, hogy a felperesek téves jogi álláspontjuk folytán érvénytelenségi keresetet terjesztettek elő, az alperes marasztalását nem kérték, és a jogerős döntésből értesültek arról, hogy jogi álláspontjuk téves, nem jelenti azt, hogy hibájukon kívül akadályozva voltak abban, hogy a követelést határidőben érvényesítsék, ezért az érvénytelenségi per nem eredményezte a felperesi követelés elévülésének nyugvását.

Tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes által tett büntető feljelentésben megfogalmazott polgárjogi igény az elévülést megszakította. A Ptk. 327. §-a tételesen felsorolja azokat a tényeket, amelyek az elévülést megszakítják, ezek: a teljesítésre irányuló írásba foglalt felszólítás, a követelés bírósági úton érvényesítése, megegyezéssel módosítása, vagy a kötelezett részéről a tartozás elismerése. Felperesek részéről a feljelentésben nem történt bíróság előtti igényérvényesítés, nem terjesztettek elő határozott kérelmet, csak jelezték, hogy a büntető eljárás során polgárjogi igényüket érvényesíteni kívánják. A követelés bírósági úton érvényesítése, vagy perindítás, vagy ezzel azonos megítélés alá eső jogcselekményt jelent, igényérvényesítés kilátásba helyezése főleg, hogy a nyilatkozatot nem is az ellenérdekű féllel intézték, azonban nem tekinthető elévülést megszakító ténynek.

Mindennek alapján a felperesek vételárfizetés iránti igénye 2006. február hó 17. napján elévült, felperesek a felek közötti elszámolás iránt 2008. június 30. napján előterjesztett keresete az elévülés folytán érdemben nem vizsgálható, ezért a másodfokú bíróság mellőzi az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából a vételár megfizetésével, az elszámolásával kapcsolatos megállapításokat.

Fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a fenti módosított indokokkal a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperesek költségmentessége folytán feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

A felperesek fellebbezése alaptalan volt, az alperesnek a fellebbezési eljárás során költsége nem merült fel, ezért a másodfokú bíróság költség viseléséről nem rendelkezett.

P é c s, 2013. május 29.

. Kovács Ildikó s.k. a tanács elnöke, Dr. Gyöngyösiné Dr. Antók Éva s.k. előadó bíró,
Dr. Zóka Ferenc s.k. bíró